

НОВАК ЖИВКОВИЋ

АРИЉСКИ БИМБАША ВУЧИЋ ПИПЕРИН

Истраживање о Вучићу Пиперину побудио је један стих објављен пре 130 и више година. То је било само апострофирање, ускличник у песми којом се описивале прилике и људи у Ужицу за Карађорђева времена. Тома Милинковић Морињанин, учесник у српском устанку, под старе године далеко од домовине описивао је своја сећања на то време. Говорећи о Ужицу, као „крајини крвавој“, о његовој слави и јунацима који су се ту сабрали, решио се да их редом помене, колико их се може сетити. На једном месту је поменуо

„И бимбашу храброг Пиперчића“.¹

Бимбаша Пиперчић није овде поменут именом. Име ће се наћи у неким каснијим документима о којима ће овде бити речи, мада врло ретким и оскудним. Звање бимбаша, под којим га је запамтио и поменуо Тома Милиновић Морињанин, такође ће се

потврдити.² Иначе, презиме Пиперин, уместо Пиперчић, чешће се помиње и Вучић се тако и потписао.

У истраживању се дошло до податка да у југозападном делу Србије постоји само једно село у коме се очувало ово презиме од старина. То је Грабовик код Ариља, раније као заселак села Врана у саставу још староариљске општине. Зато се у неким записима наводило да је Вучић Пиперин из Ариља. Презиме Пипер, Пиперин или Пиперчић указује да су преци ове фамилије дошли из Црне Горе и понели презиме у знак сећања на крај из кога су се доселили. Село Грабовик, где су се некад станили, прилично је брдовито и стрмено. За људе, којима је сточарство било главно занимање, ово је привлачан крај због испаша и наслањања на масив Благаје, као и на планинско подручје с десне стране Рзава. Досељавање из Црне Горе у овај крај, опустошен иза великих сеоба, сведочи постојање још једног презимена — Дробњака — у суседном и блиском селу Вранама.³ Видеће се да је Вучић Пиперин са овим Дробњацима одржавао блиске односе — какви су могли потицати из старог завичаја, или постати таквим баш због сећања на крајеве откуда су се доселили. Иначе, досељавања су се у ова и друга села вршила прилично интезивно и у годинама Карађорђевог војевања.

Врло ретка забележена предања односе са само на време од почетка XIX века када ова досељавања трају, али тада из ближих крајева. За старија досељавања нема ничега осим предања. У њима се говори да су се досељеници настањивали тамо где их је земљиште могло подсећати на стари крај.⁴ Тако треба схватити и насељавање досељеника из Пипера у Грабовик.

Вучић Пиперин је рођен седме деценије осамнаестог века. Он наводи да је имао 24 године када је била „Кочина крајина“, коју он зна као Лауданов рат. Тада је учествовао у борбама код Пожеге и око овог места.⁵ Ово војевање и у њему борбе српских припадника фрајкора око Пожеге опширније су разматрани у историјској науци, а има и аутентичних казивања. У војсци Радича Петровића се тада налазио и Карађорђе, за кога његов савременик каже да је водио „око 100 хајдука“.⁶ Из ових дана може потицати познанство и касније пријатељство између устаничког вође и Вучића Пиперина, којим се овај последњи прилично поносио.

У овим борбама се помињу и неки хајдуци из Драгачева. Ариљска села поред Моравице била су у тесној вези увек са Дра-

гачевом, пошто су са њим имала најдужу границу, чак дужу него са златиборским или моравичким крајем. Отуда се може претпоставити и веза у борбама тога времена о којој се говори у молби Вучића Пиперина.

Време иза аустријско-турског рата до првих месеци устаничке борбе у Србији што се тиче Вучића Пиперина, покрива тама. Тада долази један значајан податак. Вучић Пиперин, у наведеном документу, пише: „Био сам учесник битке на Руднику, која је прва битка блаженопочившег Војска Карађорђа била“. Пипериново учешће у овој борби указује на постојање неке сталније везе још пре тог времена са Карађорђем. Не би се могло прихватити да је Вучић Пиперин овде дошао и појавио се као ратник случајно у фебруару 1804. године. Истина, ниједан докуменат не потврђује учешће људи из ужичког краја у овој борби. Али овај свој податак Вучић Пиперин одмах, и логички по току догађаја, допуњава и другим. Он објашњава да је „као изабрани коњаник“ учествовао и у борби на Љубићу. Овде су Турци, побегавши са Рудника, покушавали да пруже отпор и сачувају себи Чачак од устаника што им није пошло за руком.⁷

Турци су побегли из овог места или у Карановац или у Пожегу и Ужице „и сва чачанска нахија, уздигнута на поље борбе за слободу појави се“.⁸ Тако се брзо развио устанички покрет и преко Драгачева допро и до родног краја Вучића Пиперина. То је могло бити у рано пролеће 1804. године. А тада у Ариљу и околним селима нити је било турских насеља, ни њихове војске. Једини облик туђинске власти, овде изражен у спахијским односима, могао је врло брзо да се угаси. То је омогућавао брзи продор устаничких замисли и окушљање оних који су били спремни да се боре. Тако се морало и догодити. Из наведеног документа се види да се Вучић Пиперин нашао у борбама око Карановца. Пиперин говори како је ту војску предводио сам Карађорђе, а са њим су били хајдук Вељко и Кујунџи-баша. Ову борбу, називајући је четвртом, не наводећи која је била трећа, Вучић Пиперин је памтио и по томе што је и овде био као „одабрани коњаник“. Сигурно да овде није био без својих земљака и комшија.

Тада се почео развијати устанички покрет и на југозападном крају тадашњег београдског пашалука. Али и иза његових граница је самоникло растао покрет по старовлашком подручју. Ово је настајало нарочито у ослонцу на устанички продор према Ужицу

и у српским успесима на овој страни. Са друге, пак, стране било је ослободилачког покрета. Овде је већ морала престати турска доминација. Отоманска власт је имала само упоришта по варошима. Таква ситуација принудила је босанског везира да приступи припремама за једну офанзиву како би овај крај довео у покорност и ставио препреку на пут продирања устаничких снага из Србије.

Широки простор старовлашких села већ је био захватио талас ослободилачког покрета. Овде је већ морала престати турска доминација. Отоманска власт је имала само упоришта по варошима. Таква ситуација принудила је босанског везира да приступи припремама за једну офанзиву како би овај крај довео у покорност и ставио препреку на пут продирања устаничких снага из Србије.

Турски продор се у овом крају најјаче показао у једном тешком сукобу за кога Вучић Пиперин каже да је у њему учествовао. „Био сам војник битке противу Турака на Радаљеву под предводителством војводе Милана Обреновића“.⁹ Тада су веће устаничке снаге први пут дошле према Старом Влаху углавном да спрече продор турске војске са ове стране на ослобођени део земље. Борба на Радаљеву била је дотад највећа у овом делу земље. Турци, да би угушили старовлашки устанак и сузбили главне устаничке снаге из унутрашњости Србије, па, по могућности, и старали их, почели су ову офанзиву по царском наређењу да се иде на Ужице, Шабац и друга места и удари на „разбојнике и усташе те да се разбију и у покорности доведу“.¹⁰ Тада се почело прикупљање војске према овом простору тим брже што се осећала могућност устаничких продора према Вишеграду, Прибоју и другим местима. Позивани су у борбу „ешрафи, велештовани мудеризи, хоце-ефендије, хасеџије, заповедници мртвих стража, барјактари“ и остали да се придруже санџак-беговима и спахијама који су већ кренули. Сам предводник овог војничког покрета Сулејман-паша Скопљак водио је 5.000 људи.¹¹

На висовима изнад Радаљева, међу којима је превој којим пролази стари трговачки и војнички пут некад штићен већ у то време напуштеном и опустелом средњовековном тврђавом, дошло је до борбе, тачније битке. Овде су се утврдили и чекали устаници из пожешке, ужичке и рудничке нахије. Снаге које су долазиле низ старовлашка села и долином Моравице биле су далеко надмоћније и боље опремљене оружјем. Овај сусрет непријатељских снага морао је бити и упоран и дуг. Устаници су се бранили са

највећом упорношћу. Истина, о овом окршају нема података у сећањима и историјским радовима, не зато што би био незнатан, него зато што је наткриљен другим бојевима тога времена. Али, о жестини овог отпора постоје други подаци — уклесани на камену. Они указују какав је морао бити жесток отпор када су изгинули први људи — народни предводници у овом рату. Ту је погинуо први човек пожешке нахије — оборкнез Ристивоје, из Миросаљаца.¹² Овде је пао и Дмитар Недељковић, из Вирова, буљубаша драгачевски. Са њим је погинуо и један кнез из Драгачева.¹³ Постоји и још један податак у Ариљу о Јанку Симовићу, вероватно из Грдовића, за кога је такође записано да је пао у овом сукобу: „Погибе на Радаљеву јуначки борећи се с Турцима за славу и слободу при Карађорђевој крајини“.¹⁴ Постојало је и једно предање које се односи на првог човека ужичке нахије — Михаила Радуловића, из Милићева Села, оборкнеза. За њега се некад говорило да је погинуо у борби против Турака негде у почетку Карађорђевог устанка. Био је познат и под именом војвода Радул.¹⁵

Један део из турске заповести за овај продор гласио је Скопљак-паши да: „с голом сабљом у руци прокрчи пут Божијим заповестима . . .“ Он је то и испуњавао. После успеха на Радаљеву, спустио се низ реку и дошао у Ариље. Ту је, како бележе записи и записана предања, показао сву обест освајача.¹⁶ Окршај на Радаљеву и турски продор у Ариље, били су у претпролећним данима 1806. године.

Видели смо како Вучић Пиперин само помиње Радаљево, где се борио, али без икаквих ближних обавештења. Скопљак-паша тада није успео даље да продре. Разлози су морали постојати због којих се уставио. Тада се вршило припремање за даљу одбрану. У овом крају је постојала опасност и од продора са стране Ужица, у којем су још били Турци упркос прошлогодишње српске победе код овог места. С пролећа је било више испада са те стране. Вучић Пиперин наводи још једну борбу у којој је био учесник. Он пише, да је био „участник војне на Прилипцу против Турака, у којој сам се ја као и у осталим пређе бившим биткама отликовао“. Да ово није хвалисање, указује други податак. Кад су одавде гонили Турке „и на Ужице војевати пошли, произведен сам у путу дипломом војвода Карађорђа за бимбашу“.¹⁷ Борба на Прилипцу, односно на Лопашу, како је записано у наслову народне песме која се на њу односи, била је „на трећи дан Тројица“ 1806. године. Произвођење Вучића

Пиперина за бимбашу, могло је доћи непосредно иза тог догађаја, али и на основу казивања о његовом истицању у овом окршају.

Диплома о звању бимбаше донела је Вучићу Пиперину старешинство над Ариљем, Сврачковом, Рогама, Гривском, Радобуђом, Латвицом, Ступчевићима, Богојевићима и Трешњевицом. Могуће је да се временом власт ариљског бимбаше и проширила на још нека села. Иза добијања дипломе Вучић Пиперин је учествовао на једном походу према Ужицу, који може бити одмах иза борбе на Лопашу, и на другом походу („два пута ударао на Ужице“). Једном је то било под командом Лазара Мутапа.¹⁸

С краја 1807. године ариљски бимбаша са својим људима ишао је према Прибоју и Рудом под старешинством Милоша Обреновића, како он сам наводи. Ту му се десило да су му Турци коња убили у борби, а Карађорђе — кад је за то дознао — поклатио му је другог. Овај продор ка Лиму познат је добро из турских докумената. Из Сарајева се припремала хитна помоћ. Турци су, у својој преписци, указивали на могућност да између Срба и Црногораца постоји договор о нападу на вароши у Санцаку и затварање босанског пута.¹⁹ Продор у овом правцу обновили су Срби у већим размерама и са јачим снагама 1809. године. Вучић Пиперин говори о тадашњим борбама, у којима се нашао, код Нове Вароши, Пријепоља и Сјенице. Подвлачи да је и овде био под заповедништвом војводе Милоша „кад смо и Нову Варош запалили“. Наводи посебно „сраженије“ код Пријепоља, опет под истим заповедништвом.²⁰

„После битке пријепољске, по налогу војда Карађорђа, одвоио сам се од војводе Милоша... и дошао сам с мојом војском као бимбаша на Сјеницу, гди је нашу војску сам војд Карађорђе предводио“. За разлику од свих осталих борби у којима је учествовао, Вучић Пиперин се у свом казивању нешто више, и због посебног доживљаја, задржава на Сјеници. „И ту сам мога коња, излажући себе, као што сам и пре чинио у више случајева самог живота лишенију, испод себе од танета турске пушке изгубио, за ког ми је блажене памети војд Карађорђе, кои је очевидац био, кад сам ја са убијеног коња на земљу пао, другог коња зово(мо)г „Манова“ дао.²¹ Поклон, који је тада учинио српски војд Вучићу Пиперину, није могао остати незапажен. У то време, без одликовања и писмених похвала, можда је ово био један од највиших облика признања које може учинити врховни командант за показану храброст.²²

Зна се како су завршене борбе по Сандаку и Сјеници и због којих је узрока Карађорђе похитао ка бојиштима на источној страни земље. Вучић Пиперин сада се не налази више под заповедништвом Милоша Обреновића, који је отишао на Златибор да тамо спречава турски продор. Пиперин је постао самосталан у командовању. Он каже да се, по Карађорђевом налогу, повукао и посео шанац на Даретину — да ту покушава спречити започете турске налете на старовлашка села. Скопљак-паша, опет као заповедник на овом сектору борбе, продирао је у Србију. Надирао је у овај крај, робио; секао, палио и једним правцем допрео до Кукутнице, где се одиграла одлучујућа борба и његова војска, иза тешких губитака и српских напора, одбачена је, како сведочи позната песма забележена код В. Ст. Караџића, на Увац и даље. Други правац надирања ишао је ка Даретину. Вучић Пиперин, са својим Ариљцима, био је на овом правцу турског надирања. Овде су се налазили и неки други старовлашки народни предводници. Одбрана на овом месту није издржала пред турском снагом. Вучић Пиперин наводи како се и сам са својим људима нашао на Златибору и ту се борио под заповедништвом Мијаила Радовића, као бимбаша. Забележио је како су му три војника из његове јединице („моје управе“) погинула од турског топа. Командовање Вучића Пиперина на Даретину се оспорава једним казивањем учесника истог боја. Нићифор Нинковић пише како су њега прота Милутин Гучанин и Максим Рашковић оставили „за коменданта“ на Даретину. Он описује како је Скопљак-пашина војска стигла пред утврђење и како је неславно текао отпор да су осванули на Моравици и са Радаљева гледали како Турци пале старовлашка села и куће: „Онде дим, онде дим диже се у небо и пушке пуцају“.²³

Вучић Пиперин не говори о борбама од 1809. до 1813. године. О том периоду нема код њега ни помена. Када пише о својим борбама каже да му је она на Сјеници била четрнаеста, што значи да је борба на Златибору била петнаеста у којој је учествовао. У борбама је изгубио доста „имјенија и здравља“ и добио више рана, али живот, ипак, спасао. Последње 1813. године, када су се устанак и ослободилачка борба нашли у најозбиљнијој опасности, Вучић Пиперин добио је Карађорђево наређење, преко Мијаила Радовића, да се упути на Засавицу. Тамо је војвода Радовић већ био отишао. Ариљски бимбаша је отишао са својом војском за њим, али на бојиште није стигао. „Но у прелазку преко Колубаре, добијемо

глас да су Турци битку на Засавици одржали“.²⁴ Стога се Пиперин вратио са својим војницима. Он сведочи, даље, како је Радовић био принуђен да се преда Турцима заједно са другим старешинама „а ја несклон томе будући, предам свој живот опасности и звјерској судбини.“

Предавање таквој судбини значило је одметање у шуму или савременије речено повлачења у илегалност пред турском најездом, насиљима и одмаздама, а нарочито од страха због спахија, чија су добра била отргнута из њиховог власништва, а они протерани. Звање бимбаше могло је много да значи за непријатеља — оних који су се овде повратили иза девет година. Ариљски бимбаша, да избегне такве неугодне сусрете, одлучио се — на хајдучију. „Обукавши и жену моју у мушке хаљине, предао сам се заједно с њом бјегству (...) у дивљачком животу“.²⁵ Вучић Пиперин као да намерно избегава да употреби реч хајдуковање као врло непопуларну у време када је писао своју молбу. А хајдучија по ужичком подручју и Старом Влаху била је тада, од 1813. до 1815. године, и бројна и јака. Забележено је, између осталог, да се старовлашки старешина Хаци-Продан повукао ка Мучњу са 2.000 својих војника и наставио борбу.²⁶ Новија историја је нашла свој израз за такву појаву — није је називала старим омрзнутим именом, звала ју је герилом. У одметништво је отишао и Јован Митровић Демир из пожешке кнежине. Ближи подаци указују да се он склонио из свог краја и неко време провео у Високој изнад Ариља.²⁷ Ово никако не искључује одметништво. На више места се наводи да се међу хајдучима нашао и Јован Мићић. Тада је народ овог краја често чинио оно што је могло штетити Турцима. „Одметао се у хајдуке, па је из гора и планина у zgodним приликама, сиодио доле и био Турке“.²⁸

Турска одмазда није заобишла Вучића Пиперина. Ако се насилници нису могли дочепати њега и његове фамилије, уништили су му све што су могли. Спалили су му кућу, све грађевине и отерали му у плен стоку и он је остао „само са голом душом“. Притом, како он пише, тада му је изгорело у кући више диплома и песама које је имао од Карађорђа и писмених докумената од неких војвода.²⁹

Ови хајдуци нису за собом оставили најсветлију успомену. Вучић Пиперин, баш зато, нити помиње хајдуке нити потсећа на њихово време. О њима има података са других страна. Било је у каснијим годинама и судских процеса због оваквог њиховог дело-

вања — односно због онога што су, у понеком случају, чинили народу. Вучић Пиперин такође не помиње ни Хаџи-Проданову буну, која је усталасала старовлашки крај и о којој је он морао знати. Над овом буном је стајала као нека анатема, као што бива са свим сличним покретима када се заврше са неуспехом.

У првим данима устаничке борбе 1815. године Вучић Пиперин је опет у првим редовима. Његово име се не среће у борбеним подухватима ужичких хајдука који су се тада нагло умножили и дигли против Турака. Он се нашао пред Чачком у боју на Љубићу. „И тек у почетку нове побуне противу Турака, од Књаза Милоша почете“. Иза Љубића учествовао је у неколико борби, како он наводи. То могу бити чарке са Турцима према Ужицу или кроз Драгачево и Стари Влах.

Ужички хајдуци су, том приликом, иза борбе на Љубићу и гоњења Турака кроз Драгачево, сачекали бегунце на прилазима Старом Влаху. Иза обрачуна на Јелици и Ртима, Турци су морали да издрже борбе у Клисурси и на Ацином броду, у близини оног разбојишта из 1806. године. Ту су имали тешке губитке. Није искључено да су то оне друге борбе о којима говори Вучић Пиперин, када их наводи да су биле иза Љубића.³⁰

Вучић Пиперин тада није био старешина, нити је деловао као бимбаша. Пише да се борио само као прост војник и додаје да му је нуђено пређашње звање, али га се одрекао „због изнемогли моји тјелесни сила.“³¹ То је био крај његове војничке каријере. Други људи су тада ишли ка свом успону. Одмах иза Љубића, док се продужавало гоњење преко Драгачева, за старешине у ужичкој нахији постављени су Симо Ковач са Златибора и Стеван Радуловић из Милићева Села. Старешинство над селима рујанске кнежевине, која су у околини Ариља, допало је Стевану Радуловићу.³²

Бивши бимбаша се повукао у своје село и тамо живео, не од старе славе, него од свог труда на оскудном сељачком имању. Нема никаквих помена о некој његовој јавној делатности. Био је сведок како нови човек из власти граби велика добра код Ариља, узима најбоље спахијске земље у „Кључу“, како се називао простор испод ариљске цркве између Мораве и Рзава, подиже раскошан конак и купује воденице. При том се име Пипериново не среће ни у једном купопродајном документу. Већ остарели ратник живео је мирно и заборављен у Грабовику, где је поправио свој дом и наставио посао који је радио и пре него што се упустио у рато-

вања. Ипак, није његово име било потпуно запостављено. Оно се налазило тамо где се имена осталих сељака не пропуштају, нити им се дозвољава анонимност. То су били разни порески тефтери.

У првом очуваном тефтеру који потиче из 1824. године, Вучић Пиперин из Врана записан је као власник 50 брера, на која је требао да плати 100 пара „чибука“.³³ Мукадски порез није падао у обавезу Пиперину. Тамо нема његовог имена.³⁴ За девет година имовно стање Вучића Пиперина нагло је опало. Године 1833. записано је да је имао само 19 грла ситне стоке.³⁵ Нешто бољег стања био је наредне године — имао је 30 оваца и коза.³⁶ Један недатирани тефтер из тих година има нешто опширније податке о имовинском стању Вучића Пиперина. Тада је у његовој кући била само једна пореска глава — он лично. Имао је да плати два гроша главнице. Плаћао је на казан два и на свињску попашу (држао је 20 свиња) два гроша. Бавио се и пчелама, па је задужен да плати такозване медарине један грош и 10 пара. Све је укупно, по овом тефтеру, износило седам гроша и 10 пара.

У неким тефтерима међу житељима села Врана или Грабовика не налази се име Вучића Пиперина. Ту се јавља неколико људи са именом Вучић, али другојачијих презимена (Миловановић, Вујић, Пантовић, Ненадић и Милић). У једном, опет недатираним, тефтеру стоји да је Вучић Милић „ослобођен од књаза“ плаћања данка. У другом, пак, стоји да је Вучић Вујовић „као стар ослобођен данка по указу књажеском“. Ово би били и једини подаци о Вучићу Пиперину у три деценије иза обновљених устаничких борби у Србији. Других података о њему нема, јер ни тефтери нису очувани за касније године. У погледу, пак, личности, наведених под овим именом, али са другим презименима, постоји могућност, због неустаљености административних прописа, да је неким од њих сам Вучић Пиперин означен по очеву имену.

Две деценије од оног времена кад се у попису војника јавља и Вучић Пиперин, нема његовог имена у званичним документима. Тада је овај човек решио да се обрати на највише место и затражи помоћ. Било је то време његове дубоке старости, када је био изнурен, осиромашео и остао без својих најближих. Имао је и синове, али кад је решио да тражи помоћ, они више нису били у животу, како сам наводи и баш што је остао без њихове потпоре, решио се да моли власт за помоћ коју је заслужио како не би спао на просјачки штап. Отишао је у Ужице, и тамо, 12. јануара 1853. године,

неком у перо казивао своје невоље и молбу. Изложио је све што је чинио „роду и отечеству“. Набројао је, овде већ поменуте борбе, али додао да ово, у својој дубокој старости, више не може ничим посведочити, осим људима, који имају више од 60 година, и својим „бојним ранама“. „Бог свемогући и совјест моја нека ми је сведок у колико сам битки ја роду о отечеству полезан био“. Подвлачећи шта је све изгубио, наглашавао је како се осећа срећним што је судбина дозволила да види плодове и својих напора које је „на избавленије рода свог положио“.³⁷

Из молбе Вучића Пиперина се осећа понос скромног старог ратника. Подвлачио је да су сви они који су, колико су могли, чим било, помоћ свом року указали, награђени у време владе сина Карађорђевог кнеза Александра, нарочито они што су живот за ослобођење земље опасности излагали. А он „прешавши већ преко једног столетија“ није ту помоћ тражио док није остао без хранитеља. Сада више никога ближег свог није имао „осим слабомоћне две унучади“. Промишљени и уздржани старац није никога оптуживао за своју невољу. Само је нагласио да је допринео више од многих који задовољно уживају своје плодове. Молио је „Висококласни Совјет а преко њега и свјетлог владатеља“ да му се под старост и нејакост смилују и, колико се за право нађе, укажу помоћи. Чинио је ову молбу и зато да се не би под старост излагао срамоти и просјачењу. Тражио је да му се, једном за свагда, одреди нека помоћ како би остатак живота провео у миру и задовољству. Молбу је завршавао речима достојним прастарог библијског патријарха да му се помогне како би могао „оно што сам за избавленије свога рода положио ,аналити и опростити“.³⁸

Оно што се, даље, догодило са молбом указује да је Вучић Пиперин био жива легенда свог краја, упркос своје скромности и туђег немара. Књажевски совјет је прихватио молбу. Овде су остале све оне провере, изјаве сведока и преписке уобичајене при сличним случајевима. Узето је за истинито све што је наводио у молби. Члан Совјета Миљцо Трифуновић, дугогодишњи начелник округа ужичког, подржао је ову молбу, прогласио је за истиниту на совјетском заседању и тражио да се она уважи. Овај високи државни чиновник није био очевидац свих тих борби, али је морао знати шта се о њима и у вези ариљског бимбаше много у народу казивало. Био је уверен у заслуге овог човека и у честитост његових навода. Совјет је прихватио ову подршку; одлучио је да

се Вучићу Пиперину не указује једнократна помоћ, што би била само нека врста милостиње. Решено је да се молиоцу, због крајње његове старости, „а да би остатак живота свог од прошње и срамоте обезбедио“, додели пензија. Са тим би се овај стари ратник „почаствовао“ за све оно што је учинио, „отечеству принео“, у току бројних борби. Отаџбина је, на овај начин, знатно касно и врло скромно одуживала свој дуг. А тај откуп био је два цесарска дуката месечно помоћи Вучићу Пиперину „докле год узживи“.

Помоћ би се издавала из државне касе преко начелства ок.

Одлука Књажеског совјета, уз образложење и подршку, отишла је на одобрење и потпис кнезу Александру Карађорђевићу. Кнез је одобрио ово решење највишег државног тела и упутио га на извршење Попечитељству финансије. Са овог места отишао је налог Начелству у Ужице за исплаћивање Вучићу Пиперину по два цесарска дуката по истеку сваког месеца. Прва исплата је извршена 30. априла 1853. године.³⁰ Тако је Вучић Пиперин ушао у ред ретких „правителствених пензионера“. Није се могао похвалити великим примањима када се упореди са примањима пензионера који су дошли из државне службе или са онима који су примали плате. Али, износ његових примања био је двоструко већи од оног што су тада у ужичком крају примали стари ратници. Они су добијали само по један цесарски дукат месечно (као на пример Тодор Стаменић из Солотуше, неки Дамјановић из Висибабе или неки Стојковић из Брезове). Никакве жалбе или приговори о висини овог примања нису нађени. Изгледа да је стари бимбаша био задовољан.

Крај свог живота провео је, уз ова примања, у Грабовику. Умро је затим убрзо, не зна се тачно када.⁴⁰

После дужег времена, на сеоском гробљу у Грабовику, постављен је мали надгробни крст од студеничког мермера, какви су се у то доба доносили и продавали у овом крају по цени за један дукат цесарски у коју се урачунавало и клесање натписа. Клесар је назначио ратничку прошлост Вучића Пиперина малим пиштољем и арбијом, дао неколико декоративних потеза у камену и уписао да је преминуо стари ратник у 100. години свог живота. Уписао је још и то да му је надгробни белег платио и подигао Тијосав Дробњак. То је био један од људи са којима је Пиперина везивало пријатељство из старог завичаја, а можда и из минулих борби у устаничким годинама. Овај севап, како се некад говорило, указује

да покојник није имао никога блиског, осим оне две нејаке и „слабомоћне“ унуке, о којима је писао у молби.

Време, које је протекло, учинило је своје. Некад блистави мермер патинирале су кише, врућине, снегови, мразеви и лишај. Споменик је истрајавао дуго над гробом, па је затим, при неком чишћењу овог простора или некој сахрани, померен са места, немарно избачен да нестане као последња успомена на ариљског бимбашу и његово време.⁴¹

Још једном се поменуло име Вучића Пиперина. Године 1865, када је прослављена педесетогодишњица устанка из 1815. — сакупљани су подаци о живим и помрлим ратницима тога времена. Прикупљање података о ратницима ишло је преко полицијских власти у целој Србији и то живима за доделу одликовања Таковског крста, а мртвима за помен. У срезу ариљском је тада још било десет живих учесника ових бојева. Најмлађи међу њима имао је већ 79 година. Овде су набројени и они којих више није било. Имало их је 30. Међу њима уписан је, као први, Вучић Пиперин из Врана. За њега је, због нечега, забележено да има три сина.⁴² Ово је противуречно са наводом из његове молбе за помоћ.

Уписивање имена Вучића Пиперина, као првог у реду преминулих ратника и објављивање таквог редоследа, може да значи и још живо постојање традиције у тадашњем времену међу народом о великим заслугама ариљског бимбаше које његови савременици и поколење иза њих нису могли ни хтели да забораве.

МОЛБА ВУЧИЋА ПИПЕРИНА — СОВЈЕТУ КЊАЖЕСТВА СРПСКОГ 12. ЈАНУАРА 1853. ГОДИНЕ*

Високославному Совјету

Сви они, кои су у биткама за ослобођење нашег отечества чињеним, учествовали, под управом блаженопочившег војска Карађорђа, па били они Синови нашег Отечества, или пак прирођени, имали су Срећу под срећном владом нашег данашњег СВЈЕТЛОГ владатеља и КЊАЗА АЛЕКСАНДРА Сина Карађорђевог добити ужитак негдашњи крвави и знојем заслужени трудови свои.

Ја пак, кои нисам имао нужду до сада досаду Свјетлом КЊАЗУ и Правителству ради изгјазанија ужитка за староску обтере-

ћени мој живот приносити, све сам оне, које је наша славна Држава за старе труде и подвиге њиове награђавала, тако сматрао, као да је високославно Правителство и самог мене чим напредило, и благодарио сам Богу, што је наша Држава дочекала стање то, да заслужне синове своје, праведно наградити може.

Све сам фала милом Богу, који је доживио ме ово Србије срећно стање дочекати, до сада у таквом стању и имавши потомке моје брачне свезе, био да никада помоћ туђу потребовао нисам.

Но сад дошавши већ у престарјеле године мог живота и немајући ни с које стране помоћ мом животу, у ком су ме сви синови и кћери преселивши се у вјечнују жизни живити оставили, имам крајњу нужду обратити се високославном Земаљском Совјету и молити Га за помоћ државну без које сада развје у стању просјаком никако живити не могу.

Да не би заилазио у доказивање већи мои, свом роду принешени заслуга, бар то, које је не само већем числу моје у биткама учествовавши дружине, но држим и неким Члановима нашег Правителства познато, навести за излишно не налазим, да сам најпре и најпре учествовао у битки противу турака на Пожеги, са Лауданом, кад сам 24. године свог живота имао. После ове битке, био сам учесник битке на Руднику, која је прва битка блаженопочившег војска Карађорђа била, у којој ме је и сву војску предводио војвода Мутап. После ове битке, учествовао сам при битку на Љубићу као изабрани коњаник такође под предводителством војводе Мутапа. У четвртој битки код Карановца, гди је Србску војску предводио сам војска Карађорђе, са ајдук Вељком и Димитријем Кујунџи-башом учествовао сам такође као одабрани коњаник; и после ове битке, био сам војник битке противу турака на Радаљеву, под предводителством војводе Милана Обреновића. По овој петој битки, био сам у 6-ој битки учесник војне на прилици противу турака, гди нас је предводио прото Милутин из Гуче. Кад смо из битке Прилипачке, у којој сам се ја као и у осталим пређе бившим биткама одликовао, на Ужице војевати пошли, произведен сам у путу Дипломом војска Карађорђа за бимбашу и дата су ми истом Дипломом Села: Ариље, Сврачково, Роге, Грибска, Радобуђа, Латвица, Ступчевићи, Богојевићи и Трешњевица под собственоу управу, с којима сам Селима као предводител тада први пут, а после и два пута на Ужице ударао. По свршеној у Ужицу битки,

био сам учесник и бимбаша битке на Љубањама под предводителством војводе Лазара Мутапа.

После битке Љубањске био сам бимбаша на битки на Прибоју између Лима и Увца сад у старој Србији под Старешинством војводе Милоша Обреновића, и по овој битки, био сам војник и бимбаша на битки на Рудову, и ту су ми надамног турци Коња убили, за ког ми је вожд Карађорђе, из призренија на отличну ревност моју, другог дао.

За овом битком учествовао сам при битки на Таламбасу, под предводителством војводе Милоша, и после ове био сам учесник и бимбаша битке на новој вароши, и то такође под управом Милоша војводе, кад смо и нову варош запалили. По учињеном сраженију код нове вароши, био сам као бимбаша са мојом војском при сраженију код пријепоља под управом војводе Милоша.

После битке Пријепољске, по налогу војвода Карађорђа одвоио сам се од војводе Милоша, под чијим сам управленијем био, и дошао сам, с мојом војском као бимбаша на Сјеницу, гди је нашу војску сам вожд Карађорђе предводио, и ту сам мог коња, излажићи себе, као што сам и пре чинио, у више случајева самом живота лишенију, из под себе од танета турске пушке изгубио, за ког ми је блажене памети вожд Карађорђе, кои је очевитац, кад сам ја са убијеног ми коња на земљу пао био, другог коња, зово(мо)г „Манова“ дао. Иза ове четрнаесте мог присуствовања битке, био сам по налогу војвода Карађорђа старешина војске Србске на Деретину, и по овди свршеној битки, по други пут војевао сам на таламбасу противу Скопљак Паше, под предводителством војводе Мијаила Радовића као бимбаша, гди су три војника испод моје управе од једног турског топа, погинула.

Кад сам у свима преднаведеним биткама срећно живот мој, са губитком доста мог имјенија и здравља, и добитком неколико у овим биткама рана спасао, похитао сам по налогу војвода Карађорђа преко Мијаила Радовића испорученом ми, и на Засавицу са малом војском, и са војводом Радовићем, но у прелазку преко Колубаре, добијемо глас да су турци битку на Засавици одржали, због чега буде се војвода Радовић принуђен турцима предати, заједно с другим старешинама, а ја, несклон томе будући, предам живот свој опасности и звјерској судбини, па обухавши и жену моју у мужке хаљине, предао сам се заједно с њом бјегству и у таквом пребудем до почетка волненија Књаза Милоша у дивљачком жи-

вогу, а турци при таквом бјегству мом спале ми Кућу стаје и све што сам имао, и сву ми стоку отерају за пљен и ја само са голом душом мојом и жене ми, останем жив у планини, и тек у почетку нове побуне противу турака, од Књаза Милоша почете, повратим се сбог изнемогли мои тјелесни сила, ранама војеним обтерећен даваога ми над војском старешинства, у више битки као прост војник учествовао, и ево Фала милом Богу, Срећно ово садање повољно стање свог отечества доживио.

У свима преднаведеним, а и многим другим биткама, да сам ја негде као одабрани војник а више као старешина неке части војске учествовао, имао сам више како вожда Карађорђа Диплома и писама, којима ме је и за бимбашу произвео; тако и надлежни војвода писмени докумената, које је сваком оном који је мој савременик познато, но сви су ми ти документи, кад ми је кућа при бјегству мом од турака по изгубљеној на Засавици битки запаљена, изгорели, и тако ничим другим, осим оним лицима, који више од 60. Година имаду, и пријажавајућим и сад бојним ранама сад нисам у стању све ово што сам навео, доказати.

Бог свемогући, и Совјест моја нека ми је свидјетелъ. у колико сам битки ја живот мој грозној опасности излагао, у колико сам битки ја роду и отечеству мом полезан био, и са каквим мог здравља, сирјеч мог физичког, моралног и материјалног стања губитком данашње срећно стање Србије дочекао. Свим овим ја се дичим, нарочито, тим што ми је судбина доживити дала, да дочекам плодове моји труда и подвига које сам под ризичном и управом и животом вожда Карађорђа на избавленије рода свог положио, под срећном и спокојном управом његовог Сина, а Свјетлог нашег КЊАЗА АЛЕКСАНДРА, уживам.

Сви они, који су колико могли, роду свом с чим ми драго у помоћ притекли, били су срећни у данашње време, срећне владе Сина Карађорђевога награђени, нарочито они, који су живот свои за ослобођење Србства опасности излагали, па зати се и ја, који сам данас, прешавши већ преко јеног столетија, сваке помоћи лишећ и без сваког другог ранитеља осим слабомоћне две унучади остао, а који сам ви много него неки од они, који задовољно плоде свои, мањи мои труда и пожертвованија уживају, усуђујем се овим всокославни Совјет а преко њега и СВЈЕТЛОГ владатеља ми, да се и мени под старост и нејакост моју, колико СВЈАЛИ КЊАЗ и Правителство за сходно нађе, да не би себе по старост моју срамоти и

прошњи излагао, награда из Народне касе одреди, и та ми се једанпут за свагда, да и ја пред самрт остатак мог живота у покоју и повољству проведем оно што сам на избавленије свог рода положио ала им и опростим, изда.

12. Јануара 1853. Год.
у Ужицу

нижајши
вучић Пиперин
из Ариља Окр. Ужичког

НАПОМЕНЕ

1. „Умотворине Томе Милиновића Морињанина, бившега војводе при Србској артиљерији у време србскога војда Карађорђа Петровића“, Београд, 1847, стр. 18.

Т. Милиновић Морињанин, рођен у Ђоки Которској, месту Морињу, 1770. год. Живео је у Трсту и побегао испред Француза. Бавио се у југозападној Србији, када је дошао да се укључи у устаничку борбу. У својим биографским белешкама он то не пише, али се да закључити по познавању прилика и људи. Дobar познавалац топова, постао је код Карађорђа топчи-баша. По слому устанка прешао је у Русију. Умро је и сахрањен у Акерману. Његов спис настао као одговор „Србијанки“ С. М. Милутиновића Сарајлије више иде на то да га допуни него да са њим полемише. Издао га је С. Милутиновић Сарајлија. У херцеговском архиву постоје бројни подаци о трговачкој и поморској породици Милиновића, из Мориња, чак из дубље прошлости.

2. Звање бимбаше и функција за њега везана потиче из турске војничке терминологије. Бимбаша је заповедник над хиљаду људи — над батаљоном. Као чин бимбаша је једнак мајору. (Глиша Елезовић — Речник косовско меканског дијалекта; Петар Скок — Етимолошки рјечник).

3. У данашњој породици Пиперчића, у Грабовку, који нису иначе директни Вучићеви потомци, зна се за предање о досељавању из Црне Горе. О том предању знају и Дробњаци из Врана, као и њихови презимењаци у Глумчу код Пожеге.

4. У суседном селу Сврачкоу постоји предање о насељавању Недељковића баш на таквом терену. Родначелнику Недељку понуђавана је плоднија земља. Није је прихватио што је тамо земља тешка за рад, а препуна метиља који је сатирао овце. Прихватио је планински терен, где има пашњака и дивљачи за лов.

5. АС—Совјет; № 90/1853. Молба В. Пиперина Књажевском совјету за помоћ. Своје године у овим борбама наводио је Пиперин читав људски век касније и то онда када је писао да је навршио једно столеће живота. Датумска прецизност није била врлина предања и казивања.

6. Јанићије Ђурић, „Српска повестница Карађорђевог времена“ у Гласнику Друштва србске словесности, књ. 4. стр. 25, Београд, 1852. Ослањајући се на ово и слична казивања, Миленко Вукићевић у раду — Карађорђе, књ. I. стр. 77. и 78. описује борбу код Пожеге и учешће Карађорђево у истој. У романсираној Карађорђевој биографији Пера Тодоровић описује посебно Карађорђево јунаштво при нападу на турску утврду код цамије у Пожеги.

Има података да је Карађорђе тада био и у другим местима; ишао до Сјенице и Нове Вароши и учествовао и у другим бојевима (Гласник Друштва србске словесности, књ. IV, стр. 95—99). Није искључено ни учешће В. Пиперина и у овим походима.

7. АС—Совјет; № 90/1853. Лазар Арсенијевић Баталака, Историја српског устанка; I, Београд, 1898, стр. 88—89.

8. Баталака, на истом месту. Историјска сличност постоји у првим устаничким данима 1941. године и изражава се у тесној повезаности ариљских села и Драгачева.

8. Мирослав Ђорђевић, Ослободилачки рат српских устаника 1804—1806, стр. 187—188.

9. АС—Совјет; № 90/1853. Радаљево се рачунало на граници Старог Влаха и Драгачева, односно београдског и босанског пашалука.

10. Кемур Шејх Сејфудин, Први српски устанак, Сарајево, 1914, стр. 41.

11. Исто. стр. 46—48. Скопљак—паша, иза једног напада у Доброселици, кренуо је ка Новом Пазару. Отуда, иза низа покрета и акција, упутио се преко Старог Влаха у долину Мораве. На путу му је стајала српска снага на Радаљеви.

12. Оберкнез Ристивоје из Миросалца среће се и раније на једном од важних докумената. У писму српских кнезова Дсвлету, од 4. апр. 1797. год. налази се и „Христивоје, кнез Пожеге и сви који су самном“. (Х. Шабановић — Турски извори о српској револуцији 1804, I, стр. 202). На споменику његовом сину у Миросалцима стоји да је Ристивоје „кнезовао целом нахијом пожешком за владе турске“.

13. По запису на споменику у Кривачи. Додатак од Срећка Недељковића. Ту стоји да је Дмитар погинуо „од Скопљака Сулејман-пашине војске“.

14. Споменик Јанку Симовићу, подигнут иза 1848. године, указује да је пао у борби против Скопљак-паше на Радаљеви. Овде, као ознаке ратника, уклесани су пиштољ, арбија и цида. Година смрти и борбе није тачно записана; после четири деценије разумљива је таква омашка.

Треба забележити да ни један од ових ооележја не стоји над гробом. Изгинули су остали на бојишту којим је завладао непријатељ.

15. Михаило Радуловић, колико се могло пронаћи, помиње се само на једном месту. Лазар Арсенијевић Баталака, у наведеном делу, стр. 216, наводи како је Карађорђе поставио Михаила Радуловића, из Милићевог Села, за старешину у ужичкој нахији. Постоји још један податак у необјављеној грађи Љубе Ковачевића, где се наводи да је Михаило Радуловић постављен за обор-кнеза ужичке нахије, 20. августа 1805. године. Затим нестају сви трагови о овом човеку. Стари Војин Радуловић из Милићевог Села је некад казивао аутору о постојању у њиховој фамилији неког војводе Радула који је погинуо рано у борби против Турака, али без икаквих ближих података, осим да је то било у „Старовлашкој“.

16. В. Ст. Караџић, Историјски списи, Београд, 1969, стр. 272—273 сведочи о овом продору. Он пише да се Скопљак-паша, иза сукоба код Новог Пазара, вратио на Стари Влах и „удари на наију ужичку и продере чак до Ариља“. Милан Ђ. Милићевић, Кнежевина Србија, стр. 598, наводи како је црквена ђграда у Ариљу била окићена са 70 српских глава. Нису ли то биле жртве са Радаљева? Ту још пише како је црква лагумирана са 14 ока барута. Коста Симић, у својим успоменама, наводи да је Васиљ Ђирковић, из Погледи, спречио лагумирање. Турци су затим палили сва села на свом путу.

17. АС—Совјет; № 90/1853. Песму о боју на Лопашу објавио је М. Ђ. Милићевић (Кнежевина Србија, стр. 694—697). Песма је настала у Драгачеву и истиче предводнике свог краја. Ту се, као турски предводник, наводи Орд-ага, који је овде наводно и погинуо. Орд-ага неће бити, него звање заповедника ордије.

18. Исто.

19. Исто. Кемур Шеј Сејфудин, на истом месту, стр. 58, 161—162, говори о овим походима. М. Гавриловић, грађа за историју првог српског устанка, стр. 264 и 267, наводи француске изворе које говоре о турском страху да се не пресече веза између Босне и Уруменлије. У једном документу из тог времена види се да се ова веза називала „велики богаз друм цариградски“. О огорченим борбама за ово важно место, и снагама које су се са турске стране ангажовале, сведочи једно место, које наводи поменути Кемур (стр. 214) „... пошто су вјерски непријатељи заузели јени-варошку и сјеничку касабу, а још осим тога навалили на босанску цаду, те су је пресјекли у намјери да се саставе са Црногорцима“ босански везир је наређивао да се дигне још 13 барјака војске и иде на тај крај. (Турски барјак је имао 120 људи — пр. аут.).

20. О српским устаницима у Пријепољу, в. Алекса Ивић, Списи из бечких архива, VI, стр. 164. док. 179. О паљењу Нове Вароши говори Нићифор Нинковић, Живнописанија моја, Нови Сад, 1972, стр. 34—35.

21. АС—Совјет; №/1853.

22. Сима Милутиновић Сарајлија у Србијанки, част трећа, стр. 151—153, наводи у својим стиховима податке из борби на Сјеници. Он говори и неком „Старини Вучети“, чије презиме не наводи, и каже да се истакао у одбрани од једног турског напада. За тај успех, наводи песник, сам је Карађорђе наградио овог старину и похвалио га. Није искључено да песник овде говори баш о Вучићу Пиперину. Промена имена би могла доћи и услед потребе за течнијим током стиха, али и услед размака времена до писања поеме или нетачног казивања које је неко дао С. М. Сарајлији. Нису познати подаци о неком Вучети толико истакнутом на Сјеници.

23. Н. Нинковић, у истом спису, стр. 36—37. Из текста излази да је Нинковић само заменио те личности чије присуство помиње у шанцу на Даретину за време њиховог кратког одсуства. Овде треба имати на уму две чињенице. Нинковић описује панично расуло на Даретину, а В. Пиперин говори како је са војском доспео на Златибор и ушао у борбу. Изгледа да је тамо отишао пре напада на даретински шанац. Иначе, устаници су запречили турски продор отпором на Кукутници и на Златибору.

24. На Засавици су учествовали људи из Драгачева и ужичке нахије у великом броју. М. Ђ. Милићевић помиње у својој књизи неке од тих учесника који су тамо и изгинули. Имена неких се налазе у архивским документима. О учешћу драгачеваца сведочи један надгробни натпис код цркве у Прилишцу.

25. АС—Совјет; № 90/1853.

26. Мих. Гавриловић, Милош Обреновић, I, стр. 46. Ту наводи да је било хајдучије и по другим крајевима земље.

27. Исто. Ј. Митровић Демир у Високој се помиње и у АС—НОУ—1865, а такође и у АС—МУД—II—IV — 71/1877.

28. Коста С. Протић, Ратни догађаји из Другог српског устанка у Год. Николе Чупића, књ. XII, стр. 39. Београд 1891. То су били тада чувени „ужички хајдуци“. О њима говори и С. Милутиновић Сарајлија у Историји Србије 1813 — 1815, стр. 96. Али, истини за вољу, одлазак у одметништво потстицао је и још један узрок, такође донет турском најездом. То је била појава куте која је страховито закачила и ово подручје. С. М. Сарајлија ово стање означава речима: „Шума ти је мати“.

29. АС—Совјет; № 90/1853. Турци су тада махнитали са пожарима и паљевинама. У овом крају земље забележена су спаљивања више цркава и других грађевина, као у Горобилу и Годовику и поновни покушај уништења ариљске цркве која је запаљена сламом. Записана су насиља према манастиру Рачи и на многим другим местима. Паљевине по селима нису ни бележене; биле су бројне и убичајене. Треба се подсетити како их је описивао Нићифор Нинковић када се по селима турска надирања обележавају димом за димом и тако пожари обухватају читава села.

30. Исто. О борбама по Драгачеву и Старом Влаху пише К. Ненадовић — Карађорђе, I, стр. 368. С. Милутиновић Сарајлија — на поменутом месту; стр. 280. О овим борбама је писао и М. Ђ. Милићевић у поменутом делу. В. и В. Ст. Караџић, Српске народне пјесме, књ. IV, — Устанак кнеза Милоша на Турке.

31. АС—Совјет; № 90/1853.

32. АС—ЗМП—№ 125. Стеван Радуловић, који се истакао у тадашњим борбама, може бити блиски сродник, ако не и син Михаила Радуловића, оног оборкнеза о коме се врло мало зна.

Вучић Пиперин ће само још једном бити поменут као војник. У марту 1832. године, када је овај крај био узнемирен босанском буном, претњом царске војске да пређе Србијом и немирима у Ужицу. Тада се овде пописивала војска. В. Пиперин се налази у списку, међу својим земљацима, као један од два коњаника из Врана (АС—КК—XXXII—394 — „Наија Ужичка—Калетанија Руина 832 марта 12-ог Списак војника“).

33. АС—МФ—ЗТ — бр. 301. Чибук је био порез на овце и козе и плаћао се по две паре од грла. За увид како је изгледала Пиперинова имовина, треба навести, из истог тефтера, да је тада било људи који су имали преко две или три стотине грла стоке, а једна у Високој чак 457 комада.

34. Исто; бр. 246.

35. Исто; бр. 354. Тефтер чиџучки, 1833. Капетанија Руинл.
36. Исто; бр. 390. Ту су записана и још два Пиперина, поред Вучића: Остоја и Радован. Први је имао седам, а други пет брава. Обојица су, због нечега, носили надимак „Одактан“. Име Вучића Пиперина, узето у односу на остале пореске обвезнике, налазило се ниже од људи средњег стања, што значи да је овај човек био прилично сиромашан. То значи да није био ни миљеник тадашњег владара у Србији.
37. Из наведене молбе В. Пиперина.
38. Исто. Молба је потписана овако: „Нижажши Вучић Пиперин из Ариља Окр. Ужичког“.
39. АС—Совјет; № 50/1853. Концепт решења № 210. од 21. фебр. 1853. год. Кнез је потписао одобрење и упутио налог попечитељу финансије под В№ 215. од 23. марта исте године. Попечитељ је, пак, са своје стране, упутио налог у Ужице 30. марта 1853. (АС—МФ—V—76) 1853. и АС—НОУ 1853. иср. гр.). Прва исплата, преко среског начелника у Ариљу, извршена је по Дневнику касе Окр. начелства под К№ 180. од 30. апр. 1853. Сума је износила 60 гроша и 32 паре „у добром теченију“, што значи двоструко у чаршијским грошевима.
40. Као година смрти Вучића Пиперина на надгробном споменику уписана је 1852, што противуречи свим наведеним документима у вези са његовом пензијом, из којих се види да је он био жив с почетка 1853. Из исплатних докумената се види да је ту помоћ и примао до краја исте године. Објашњење лежи у томе да је белег на Вучићев гроб постављен знатно касније када је већ сећање на тачан датум смрти било избледело.
41. Овај белег је пронађен захваљујући Симу Јанковићу из Врана и Бошкку Петронијевићу, из Ариља. Споменик је очишћен и снимљен. Предложено је да се заштити и очува. Иначе, место гроба Вучића Пиперина више се не може сазнати.
42. Видовдан, 27. мај 1865. год. свечани број. САНУ—Споменик СХIV — Драгоје Тодоровић — Попис устаника из 1815, Београд 1966.
- * Документ се објављује верно оригиналу, само у савременој транскрипцији.

VUČIĆ PIPERIN, BIMBAŠA D'ARILJE

L'auteur publie le présent article à l'occasion du centenaire de la Première insurrection serbe.

Il s'agit de Vučić Piperin, bimbaša d'Arilje et de sa participation à l'insurrection soulevée par Karageorges. Vučić Piperin, éminent insurgé originaire de la partie sud-ouest de la Serbie de l'époque, fut négligé encore de son vivant et, après sa mort, fut tout à fait oublié. L'auteur n'a pu trouver nulle part un document sur Vučić Piperin à l'exception d'un vers dans lequel son frère d'armes Toma Milinović l'invoque en 1847 en le glorifiant. Nous retrouvons son nom dans quelques documents de l'époque, mais après la fin des luttes des insurgés, il n'était devenu qu'un contribuable des impôts et se retrouve dans les recensements de ceux-ci.

Čučić Piperin qui dans sa vieillesse de près d'un siècle était devenu pauvre et infirme au point d'être réduit à mendier, s'était adressé au Gouvernement de la Serbie. Dans sa pétition il énumère les batailles auxquelles il avait participé, les commandants sous lesquels il avait servi et dont il avait été l'égal et les blessures reçues sur le champ de bataille. C'est ainsi qu'il nous a légué sa biographie depuis sa participation à la guerre austro-turque jusqu'à la seconde moitié du XIXe siècle. Il mentionne aussi son contentement de ce qui a été atteint par la lutte et prie qu'on lui donne des subsides pour qu'il ne soit pas réduit à la honte de mendier.

Au moment où il présenta sa pétition il y avait encore des témoins vivants ayant participé à la première insurrection qui confirmèrent ses dires. Le prince et le gouvernement serbes, en se basant sur leur témoignage, octroyèrent à Vučić Piperin une subvention mensuelle modeste. Les chercheurs et lecteurs modernes peuvent considérer ce document basé sur de tels témoignages, comme une preuve certaine de la lutte des insurgés dans le sud-ouest de la Serbie pendant la Première insurrection.

Высокославный Соборъ.

Вси отцы, кои бы убожилися за освобождѣніе нашея оца,
царя и царицы, управовани, сохоту управованъ святого,
царя и царицы Караѣорѣя, кои были они сыновы нашея,
царя и царицы, или иже прирочени, или иже су дѣти похоту сретъ,
кои выхоту нашея домашни въ Свѣтло въ Сербіи,
и Князь Александръ сына Караѣорѣя
добрый и умилителъ неграшны Крѣвны и оногомъ сосудомъ
архидіакона свои.

Въ аще, кои несли иже оу нѣмъ до сада дѣла въ
царя и царицу и Справленіемъ ради оубожаніа
умилителъ за старосту, оубреженіи мой оубреженіи
или, све сосудъ оне, но е наша слава Сербія за оубре
архидіакона и оубреженіи неграшны, аще оубреженіи,
да въ высокославно Справленіемъ и сосудомъ или
дѣло, и оубреженіи сосудъ Богу, или е наша Сербія добрый
сосудъ то, да сосудомъ сыновъ свое, управованъ награди
може.

Въ аще оубреженіи сосудъ Богу, но е добрый ме въ
Сербіи оубреженіи сосудъ добрый, до сада управованъ сосудомъ, и
маши сосудомъ сосудъ Богу, аще да никада сосудомъ
оубреженіи сосудомъ.

Но да въ домашни въ оубреженіи сосудомъ

станъ свей ожеговъ доживио.

Убоима ордонавдуримъ, а и мношми дружимъ бива-
нама, да самъ я негори мао ожеговъ войниъ а више коо
ожеговъма неже пакши войска ожеговъма, имао самъ више
како вондра Карабуфта Диаломъ и аисаме, тошма
ме я и ва биваеши ожеговъ, тако и недримни вондра
аисаме документао, но я свейкошъ сономъ коо я мао
современикъ дознао, но ви су ми самъ документаи,
кадръ ми я куфа друи свейбу мао ожеговъма о
поучебной на Божавици виваи ожеговъма, ожеговъ,
и тако нечимъ дружимъ, ожеговъ ожеговъма, вон
више ожеговъ. Тошна маюшу, и дружимъ ожеговъ
и ожеговъ свейкошъ рожанама ожеговъма ожеговъ
ожеговъ мао самъ навго, доживаи.

Сою свейкошъ, и свейкошъ мао нека ми я свейкошъ,
ожеговъ, ожеговъ ожеговъ виваи я ожеговъ мао ожеговъ
ожеговъма ожеговъ, ожеговъ ожеговъ ожеговъ мао,
ожеговъ мао ожеговъ ожеговъ, и ожеговъ мао ожеговъ
ожеговъ, ожеговъ мао ожеговъ, ожеговъ мао ожеговъ
ожеговъ ожеговъ ожеговъ ожеговъ ожеговъ ожеговъ
ожеговъ ожеговъ. Ожеговъ ожеговъ я се дружимъ, ожеговъ
ожеговъ, ожеговъ, ожеговъ ожеговъ ожеговъ ожеговъ,
да ожеговъ ожеговъ мао ожеговъ и ожеговъ ожеговъ
ожеговъ ожеговъ ожеговъ и ожеговъ ожеговъ ожеговъ

Сл. 5. Надгробни белег Вучићу Пиперину, „крабром војнику“ који „плати (и) сподиже“ Тијосав Дробњаковић